

La luxúria

Amb aquest article, l'autor inicia una sèrie de set capítols, subtitulats 'Reflexions a les portes de la independència', que planteja des d'un punt de vista cultural. En el primer lliurament, defensa el respecte que hem de tenir envers la cultura clàssica

Catalans, alguna en devem haver fet de ben grossa quan fa segles que amunteguem desfeta sobre desfeta. O, si no, per què va acabar l'Estatut de Miravet com el rosari de l'aurora? Per no parlar del que va passar el 1939 o el 1714 o, si m'insistiu, en temps del comte-duc d'Olivares o quan Martí l'Humà va morir sense descendència legítima! De quin pecat som culpables, doncs, per merèixer aquests càstigs? Recordant el moralista Eiximenis per amor dels meus amics gironins, seré un Cercapou que mirarà d'identificar el llast que afeixuga la nau de la nació.

Que potser som culpables del pecat més antic, el de luxúria, aquell amor foll i desordenat que ens esqueixa les entranyes i ens

rompre's. Ponç Hug, comte d'Empúries, n'assajà unes quantes, d'aquestes formes, però aquí només recordaré la nit en què, sent al llit amb un company guerrer, "començà a pessigar-lo en la cuixa i el flanc, metia's en joc amb ell" i a la fi va palpar la seva homenia. Més primmirat va ser un monjo de Ripoll en temps d'Alfons el Cast, que preferia les *papillae* blanques i turgents de la seva dolça amiga i les va immortalitzar en un cançoner llatí.

Com a zenit d'aquesta gran tradició nostrada, cal esmentar un deliciós *Mirall del fofre* del segle XIV. Per no perdre la força viril mentre el lector posa en pràctica la infinitat de maneres de jeure amb dona que s'hi descriuen, l'autor li aconsella que es fregui el membre amb una poció feta a base de suc de pastanaga, oli de mostassa i untet de formigues. En aquest sentit, l'Albert Rossich va tenir l'encert de reunir en un llibret d'alta temperatura una quarantena llarga de poemes eròtics catalans de l'època barroca. N'hi ha un en què una noia es mostra trista perquè fa temps que el seu Elies no li "rega la badoquera", però ella finalment ho soluciona escalfant-se de cos i pensament a la vora d'un brasero. Tota sola, que ja m'enteneu.

I, tanmateix, també podem presumir d'una rastellera d'escriptors que han sabut

redimir-nos d'aquestes marranades sublimant i enaltint el delitós turment que sempre ens subjugarà com a homes i dones. No detecto luxúria, per exemple, sinó amor per la bellesa, a l'intercanvi de paraules i mirades entre el marquès de Monferrat i Curial en el moment en què es coneixen. En veure per primer cop la resplendor dels ulls del jove, el marquès li pregunta de qui és servidor. Curial, oferint-se-li amb un punt d'orgull, li contesta: "Senyor, vostre sóc." I el noble, colpit per "tanta bellesa en la sua cara que natura més no en podia donar", no dubta ni un moment a respondre: "e a mi plau que meu sies". També crec que és amor el que sent Jacob Xalabín a l'homònim clàssic medieval per Alí Baixà, un jove de la seva edat. A més de compartir cambra i llit, tots dos cavalquen, cacen i ballen plegats. De fet, no saben fer res separats, ni tan sols menjar, perquè "és usança que un hom meta sa amor en un altre".

Personalment, m'intriga la curtíssima vida i misteriosa mort de Francesc Moner (1463-1492). Havent servit la seva amada durant molt de temps sense la recompensa que creia merèixer, va acabar deixant la casa dels Cardona i es va enclaustrar en el convent de Santa Maria de Jesús de Lleida. Poc després va morir, qui sap si per pròpia mà, quan no havia fet els trenta anys.

Encara sento l'escalf de la seva flama amorosa quan, en una carta a la dama, diu que farà tot allò que ella li mani tret de "deixar d'amar-vos perquè no puc, ni sé, ni vull".

De fet, el segle XV, el dels *odiats* Trastàmara, està ple d'exemples literaris que eleven el fet carnal al grau d'amor. No m'imagino la nostra història cultural sense Alfons el Magnànim, que va saber atreure al seu seguici grans guerrers poetes com ara Andreu Febrer, traductor de *La divina comèdia*, Jordi de Sant Jordi, el marquès de Santillana o Ausiàs March. Us confessaré que, només de pensar-hi, em commou la total indefensió de Jordi de Sant Jordi, cambrer del mateix rei, tal com l'expressa als seus poemes quan es reconeix lligat i pres per l'amor de "midons". I, sense saber quina composició triaria perquè totes són úniques i insubstituïbles, em veig amb cor d'afirmar que encara no ha nascut home ni dona capaços d'estimar tant ni de manera tan profunda com el cavaller March, gran falconer reial i millor poeta. Si Joanot Martorell va escriure escenes d'una sensualitat digna de l'Orient, jo

No escassegen els textos antics que mostren les mil i una formes de l'acte de luxúria, que és únic

torba l'enteniment? Diuen que el papa Borja s'ufanejava quan deia que al principi Déu regalà als homes quatre virtuts cardinals i set pecats catalans i que, a més, la boca se li omplia de mel quan pronunciava el mot "luxúria". Potser algú s'ho ha inventat, això, però crec que tots us avindreu a dir que la luxúria, si és que l'heu tastada i assaborida com a lleials servidors del ventre, té un gust ben dolç de regalim d'abell.

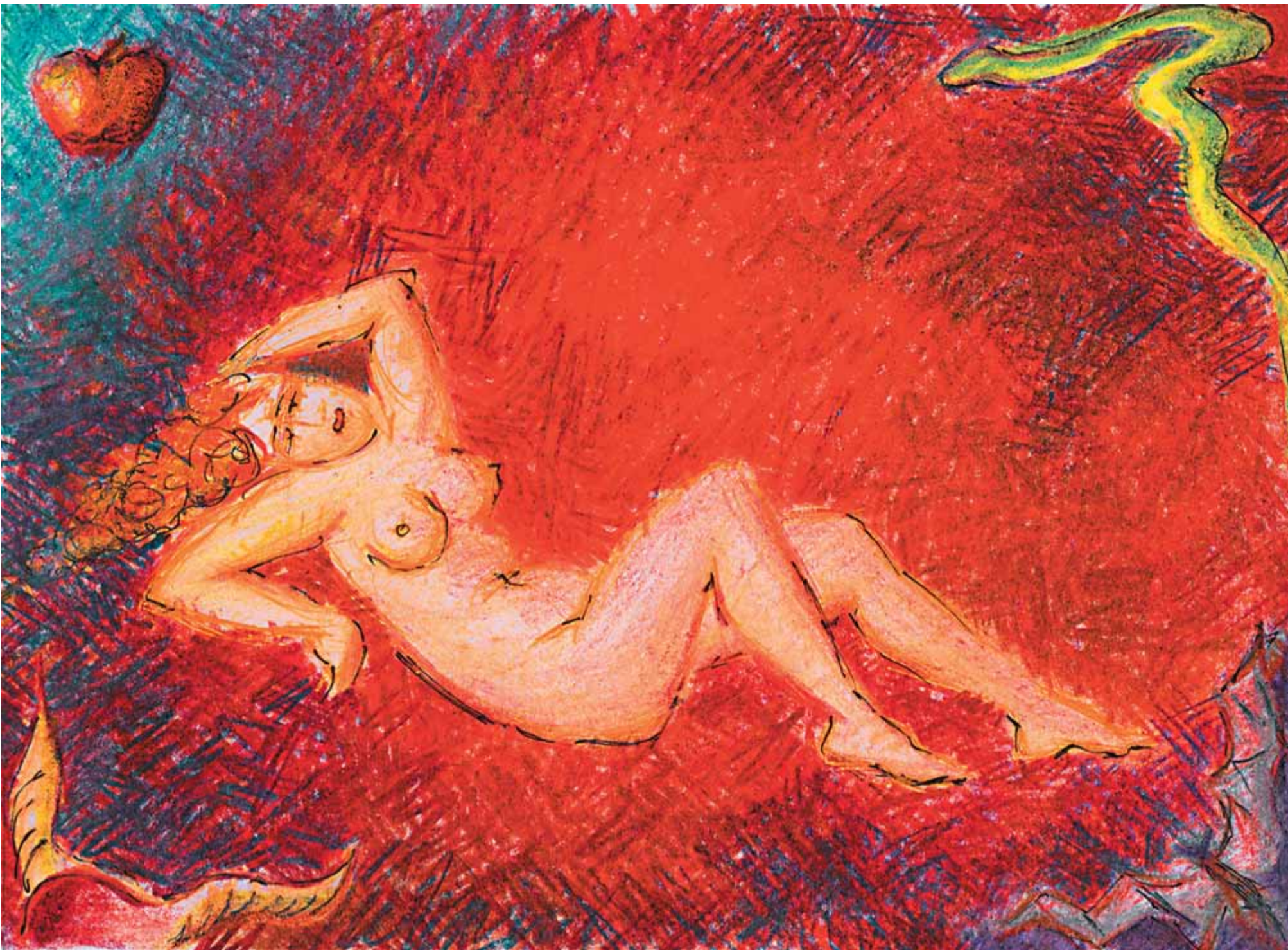
De vegades, em fa l'efecte que el sexe de l'home és santuari i posada de la seva ànima. O almenys aquest és el tuf que m'arriba quan lleigeixo el memorial de greuges de Sant Pere de Graudescales, un text del segle XII que parla d'un tal Desvilar, aquell malfactor que va tenir la mala pensada de segrestar un mosso del Solsonès. Quan el jove va fer per escapar-se, el pervers "prez-lo pez collons" i va estar a punt de matar-lo. No és que volgués temptar-lo carnalment sinó que, agafant-lo pel tou de l'entreuix, s'ensenyoria de la seva voluntat, de la seva essència com a home, d'allò que ens defineix: el desig.

No escassegen els textos antics que mostren les mil i una formes de l'acte de luxúria, que és únic, irrepetible i alhora pudent, com la magrana esbadocada que comença a cor-



Josep-Lluís González

Nascut a Sabadell (1965), va estudiar filologia anglesa a la UB i va fer el doctorat a Oxford. Ha treballat durant 23 anys al Regne Unit a escoles com Eton College i St. Paul's. El 2011 va tornar a Catalunya com a director de la British School of Barcelona. Ha publicat relats i ha guanyat diferents premis de novel·la, com el XXIII Premi de Narrativa Ribera d'Ebre o el XXIV Premi Literari Vila d'Ascó.



Il·lustració:
JOAN OLLER

em quedo amb la sublim resposta que Tirant adreça al seu benvolgut Diafebus quan aquest li pregunta per què està tan angoixat: “Jo ame”, diu ras i curt, de manera total i absoluta, amb una innocència aclaparadora.

Tots aquests cavallers, jo me'ls imagino ballant amb els seus companys i les seves dames en algun palau gòtic a la vora de la Mediterrània. Sobretot aquella magnífica peça, la *Baixa dansa de Barcelona* conservada al *Manuscrit de Brussel·les*, en què una viola d'arc i una flauta de bec fan l'amor al ritme lent i elegant d'un tamborí. Instruments juganers i alhora solemnes que s'imiten l'un a l'altre i s'entortol·liguen en un deliciós joc de miralls en què no hi ha brusques cabrioles sinó carícies pausades, descobriments insospitats, besades que es perllonguen.

No sembla, per tant, que la luxúria sigui el pecat pel qual encara estem pagant els plats trencats de la història. Si alguns dels nostres avantpassats han estat una colla de porcs, altres han sabut anar més enllà de la barroeria per crear literatura, i de la més bona. Quina és, aleshores, la nostra culpa capital? Si em permeteu l'atreviment, jo acusaria el país

del Pecat d'Oblit, que és ben greu, santa Maria val! Venerem el present d'una manera lasciva. Ens obsessionen les últimes tendències, les avantguardes més trencadores, la modernitat, i poc ens importa la tradició cultural que ens peix l'ànima, encara que sapiguem que les nacions que no respecten el seu llegat estan condemnades a la mediocritat eterna.

Si demaneu a un anglès que us parli del se-

Sabem que les nacions que no respecten el seu llegat estan condemnades a la mediocritat eterna

gle XIX, de seguida li vindrà a la ment alguna de les novel·les de Dickens i us sabrà explicar la pobresa urbana causada, paradoxalment, per la industrialització. Molts italians s'estarrufen, amb raó, repetint de memòria les primeres línies de les obres mestres del Dant i Boccaccio. I també trobareu una bona colla de francesos que us sabran declamar algun sonet de Mallarmé amb tota

la seva sonoritat. Per contra, qui entre nosaltres veu el país a través dels ulls de Ramon Muntaner, Rafael Amat o Narcís Oller? Qui seria capaç de recitar una sola cobla d'Ausiàs March? Qui sap el que és una cobla en aquest context, amb permís del mestre Morera? Que llanci la primera pedra el qui estigui lliure de culpa! N'arreplegaríem unes quantes, de pedres, però n'hi hauria prou per bastir l'edifici del nou país sobre uns fonaments sòlids?

Feta aquesta reflexió a les portes de la independència, suggereixo que el primer article de les Constitucions i Usatges de la República Catalana que aviat ens tocarà escriure sigui el següent: “És dret i deure de tot ciutadà estimar la cultura amb luxúria: és l'únic riu que sempre regarà la terra.” Si no

vaig errat, el cabal d'aigua que passa per Miravet també depèn del desglaç de la neu acumulada a la Cerdanya. Apa, amics i amats, despleguem veles i siguem capaços de navegar amb un ull posat a l'horitzó i l'altre, mirant enrere, clavat a la roca més alta i feréstega de la muntanya! Sens dubte, ens cal el llast de la nostra història literària per donar més estabilitat a la nau. ✱